

Ivan Meštrović

Referat za likovno umetnost

Ivan Meštrović se je rodil leta 1883 in umrl leta 1962. Živel je v času velikih dogodkov. Ko kipar je deloval v času Ruske revolucije, Balkanske vojne in obeh svetovnih vojn. Med svojim življenjem je sodeloval na več kot 150 – ih razstavah. Politični dogodki niso zaznamovali samo njegovega atrističnega dela ampak so tudi vplivali na njega kot človeka, ki je služil osebni svobodi in narodni neodvisnosti.

Svojo mladost je preživel v goratem okolju Dalmacije, hkrati blizu morja in hkrati oddalje od njega. Usoda hrvaškega naroda je imela močno vlogo pri oblikovanju njegove osebnosti. Kot otrok je pasel ovce in poslušal pesmi, ki so se prenašale po ustnem izročilu. Epe, ljudske pesmi in zgodovinske balade. Še preden je imel priložnost videti pravi kip v tridimenzionalni obliki, je že začel ustvarjati iz lesa in kamna, saj so ga navdušili vsi ti epski junaki in njihova junaška dejanja. Med zimskimi večeri je njegova mama velikokrat recitirala (po spominu seveda) različne pesmi in psalme iz Biblije. In ker je bil doma edino oče pismen, se je Ivan sam naučil brati in pisati pri dvanajstih letih tako, da je primerja tekste iz domače Biblije s tistim, kar si je zapomnil ko je mama govorila po spominu. Leta 1899 pa je na njegov nenavaden talent postal pozoren kamnosek Pavle Bilinić in deček je šel živeti, v njegovo delavnico, v Split.

Tu je imel zagotovljen en obrok dnevno. Split je mesto, ki je zelo bogato posejano z grško in rimsko kulturo, zato je Meštrović preživel veliko prostega časa, ko je kopiral ta dela antične umetnosti. Pavlova žena, visokošolska učiteljica je pomagala Ivanu do izobrazbe, čeprav formalno ni obiskoval šole. Devet mesecev kasneje pa se je nek lastnik rudnika iz Dunaju ponudil, da mu plača pot na Dunaj in šolanje na likovni akademiji. Ivan ni znal niti povedati niti ene nemške besede. Da bi stvari še poslabšali, pa tisti lastnik rudnika še ni držal svoje obljube, tako da so bili za ivana začetki na Dunaju izredno težki. Pa vendar je bi Dunaj v tistih časih okno v svet , tako da se je Ivan razvil psihično, kulturno in artistično. Čeprav se je upiral duhu in atmosferi Akademije, pa je občudoval enega profesorja. Arhitekta Otta Wagnerja.

Leta 1904 se je poročil z Ruto Klein, eno od štirinajstih otrok revnega židovskega trgovca. Akedamijo je končal leta 1905, ko je turdi prvič razstavil svoja dela. Na razstavi v Zagrebu je avstrijski cesar kupil njegovo skulpturo "Mati i sin", na Dunaju pa je spoznal Rodina, ki je prepoznal njegov talent in ga spodbudil k temu, da potuje. Charles wittgenstein je kupil "Sourve of Life" za svojo palačo, s tem denarjem pa sta si Meštrović in njegova mlada žena privoščila potovanje po Italiji in v Pariz.

Leta 1908 sta se preselila v Pariz, kjer je Ivan v samo dveh letih izdelal preko 50 skulptur in postal je mednarodno znan in uspešen. Točka, ki pa je popolnoma zasukal njegova kariero pa se je zgodila na mednarodni razstavi v Rimu leta 1911, kjer je osvojil prvo mesto. Kritiki so ga imenovali za najboljšega umetnika po renesanski. Njegova skulptura je prikazala heroje, ki so se borili proti Turkom na slavni kosovseki bitki leta 1389. Prikazal jih je kot simbol patriotskih čustev južnih slovanov, ki jih gonijo proti svobodi in neodvisnoti. Meštrović se je s svojimi deli boril proti Avstro-Ogrskim

okupatorjem med prvo vojno in njegov glas se je slišal po celem svetu, zahvaljujoč njegovem umetniškem uspehu.

Z izjemo kratkega obiska Londona, je Ivan ostal v Rimu do leta 1914. Na dan, ko je bil umorjen Franz Ferdinand v Sarejevu, se je iz Benetk odpravil v Split, kjer je hotel organizirati večjo razstavo. Vendar je bil že po dveh dneh v Splitu prisiljen se vrniti v Italijo. Prijatelj ga je namereč opozoril, da je njegova žena v nevarnosti, zaradi njegove dobro poznane politične nenaklonjenosti Avstro-Ogrskim oblastem. Zbirka njegovih slik je bila rešena v zadnjem trenutku. Kasneje je v Rimu nadaljeval s svojim delom.

Politika je šla pri Ivanu Meštroviću z roko v roko umetnosti, med leti prve svetovne vojne in kasneje v Parizu, Londonu, Švici in spet v Rimu. Kjerkoli se je za kratek čas ustalil, je našel voljo in čas, da nadaljuje z delom. Glede na to, da so bila sredstva za umetnost precej draga, mu je bilo zelo težko vzdrževati in umetniško aktivnost in politično. Težave so se še podvojile med prvo svetovno vojno, toda Ivan je premagal vse. Med to vojno so se v času, ko Italija ni bila še na nobeni strani zavezniki pogovarjali o pogojih za vstop Italije na zavezniško stran. Italija je zahtevala del slovenskega in hrvaškega ozemlja, zato sta dva hrvaška politična voditelja Ante Trumbić in Frano Supilo ter Meštrović ustanovili jugoslovanski narodni komite za zaščito Dalmacije pred širitvijo italijanskega ozemlja. Sedež te organizacije je bil med vojno v Londonu.

Do takrat je bil Ivan dodobra poznan pri angleškem ljudstvu. Njegovi angleški prijatelji so mu zavedajoč se nepravilnega darila Italiji organizirali samostojno razstavo v Victorija in Albert muzeju v Londonu. Hoteli so, da angleži postanejo pozorni na kulturne dosežke južnih slovanov in da ne mislijo, da so Slovenci, Hrvatje in Srbi čeprav sodijo pod Avstro-Ogrsko, krivi soudeležbe v vojni. Lord Cecil, takratni podsekretar za zunanje zadeve je otvoril razstavo. Sledile so še druge, tudi v Glasgowu in Edinburgu.

Njegove razstave so spodbudile zanimanje za južnoslovansko glasbo, literaturo, zgodovino, arhitekturo in še mnogo drugih predstavitev srbo – hrvaških kiparjev. Od tega časa naprej so njegove skulpture in hrvaške narodne balde in ljudske legende, našle pot v knjige Margaret Yoursenar, D.H. Lawrence in celo Agathe Christie. Morda je Meštrović celo naredil več, da bi pokazal duh kosovskih junakov za hrvaško kulturo, kot je naredil Goethe, ko je prevedel hrvaško balado Hosanaginica v nemščino.